

فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال بیست‌وششم، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۳

صص ۲۳۱-۱۹۵

الگوی امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌ی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)^۱

حسین ذوالفقاری^۲، مجید زین‌الدینی^۳، حمید پناهی^۴، اله‌قلی اسماعیلی‌پور^۵

چکیده

زمینه و هدف: پلیس به دلیل تعامل مستقیم و بی‌واسطه با مردم و مسئولیت سنگین در حوزه نظم و امنیت، مهم‌ترین سازمان و مجموعه‌ای است که مأموریت تأمین امنیت انتظامی را برعهده دارد و از نقشی منحصر به فرد در میان سازمان‌های تأمین‌کننده امنیت برخوردار است. با عنایت به پیچیدگی و تنوع مأموریت‌های امنیت انتظامی و تحکیم نظم و انضباط در جامعه نیاز به یک الگوی منسجم و واحد که پاسخگوی نیازهای جامعه باشد، الزامی است. بنابراین پژوهش حاضر می‌کوشد به این پرسش پاسخ دهد که الگوی امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌ی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) چگونه است؟

روش: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی است و ماهیت آن اکتشافی است که برای گردآوری اطلاعات از ابزار فیش‌برداری بهره‌برداری شده است. جامعه آماری در بخش بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، بیانات ایشان از سال ۱۳۶۸ لغایت ۱۴۰۱ بوده که به‌صورت تمام‌شمار مورد ارزیابی قرار گرفته و نیز جامعه آماری مربوط به تأیید و اعتباریابی الگوی تحقیق که از روش گرند تئوری استفاده گردید به روش نمونه‌گیری هدفمند صورت گرفت. پس از ۱۵ نفر استخراج نظرات، محقق به اشباع نظری رسید و با استفاده از مدل اشتراوس کوربین و با انجام مراحل کدگذاری (باز و محوری) برای شرایط علی، واسطه‌ای، زمینه‌ای (محیطی)، پیامدها و راهبردهای الگوی پارادایمی داده‌ها مورد تجزیه تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: از تحلیل داده‌های پژوهش، الگوی امنیت انتظامی از منظر مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، «ماهیت امنیت انتظامی» شامل ۲۶۳ مقوله فرعی، ۱۷ مقوله اصلی در قالب ۶ بعد شناسایی و طبقه‌بندی شدند.

نتیجه‌گیری: نتایج حاصله از پژوهش حاضر عبارت‌اند از: بعد شرایط علی «شامل: ۲ مقوله اصلی و ۲۴ مقوله فرعی»، بعد واسطه‌ای «شامل: ۳ مقوله اصلی و ۴۳ مقوله فرعی»، بعد زمینه‌ای (محیطی) «شامل: ۷ مقوله اصلی و ۴۷ مقوله فرعی»، بعد راهبردها «شامل: ۳ مقوله اصلی و ۱۱۲ مقوله فرعی» و بعد پیامدها «شامل: ۲ مقوله اصلی و ۳۴ مقوله فرعی» به‌دست آمد که پیاده‌سازی الگوی امنیت انتظامی در کشور موجب انجام بهینه و صحیح وظایف و جلوگیری از سردرگمی هنگام بروز مسائل امنیتی شده و پلیس می‌تواند به‌عنوان سازمانی تأثیرگذار با نقشی قابل ملاحظه و اثربخش در مدیریت ناامنی‌ها ظاهر شود و در نتیجه امنیت پایدار، بهبود عملکرد پلیس و وحدت رویه در مدیریت امنیت انتظامی عوامل ناامنی را به‌دنبال خواهد داشت.

کلیدواژه‌ها: الگو، اندیشه انتظامی، امنیت عمومی، امنیت انتظامی، مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، ماهیت امنیت انتظامی

۱. مقاله برگرفته از رساله دکتری است.

۲. دانشیار امنیت ملی گروه امنیت دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. ahmaddoosti@yahoo.com

۳. استادیار مدیریت علوم دفاعی دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی. تهران، ایران.

drzeineddini@gmail.com

۴. دانشیار امنیت گروه جغرافیا دانشگاه جامع علوم انتظامی امین. تهران، ایران. hamidpana@chmail.com

۵. دانشجوی دکتری علوم دفاعی راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

allahgholiEsmaeli@gmail.com

مقدمه

پلیس به دلیل تعامل مستقیم بی‌واسطه با مردم و مسئولیت سنگین در حوزه نظم و امنیت، مهم‌ترین سازمان و مجموعه‌ای است که مأموریت تأمین امنیت انتظامی را برعهده دارد و از نقشی منحصر به فرد در میان سازمان‌های تأمین‌کننده امنیت برخوردار است. مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، کارکنان فرماندهی کل انتظامی کشور را مجاهدان فی سبیل الله می‌نامد که خیلی راحت می‌توانند نیت الهی و قصد قربت را در کار خویش دنبال نمایند. زیرا کار ایشان خدمت به جامعه، مردم، جمهوری اسلامی و اسلام است و زمینه را برای نصرت اسلام فراهم می‌سازد و از همین رو، مصداق آیه: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ» به شمار می‌رود. (بیانات مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، ۱۳۹۰/۰۶/۲۹).

همه نظام‌ها و دولت‌ها در کشورهای مختلف جهان مبتنی بر مبانی حقوقی و ایده حاکمیت و اهداف جامعه - که در بستر قواعد و اصول تدوین شده‌اند - در پی ایجاد نظم و امنیت در محدوده حاکمیت خود هستند و راهبردها، ابزار، شیوه‌ها، الگوها و چارچوب‌های چگونگی تأمین نظم و امنیت و انتظام‌بخشی براساس اندیشه حاکم شکل می‌گیرد. اما اسلام جایگاه ویژه‌ای برای ایجاد امنیت در چارچوب تعالیم شرع مقدس قائل است. پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ تمام معادلات نظام استکبار را که بر اساس یک نگاه مادی بنا نهاده شده بود، برهم ریخت: زیرا که معمار کبیر انقلاب حضرت امام خمینی^(ره) براساس آموزه‌های اسلام ناب محمدی^(ص)، دین را در کنار سیاست قرار داد و با طرح نظریه ولایت فقیه آن را منصف ظهور رساند و به جهانیان ثابت کرد که در برقراری امنیت به غیر از نگاه مادی، نگاه موسع تری نقش دارد که پایه‌ی آن دینی و الهی است و آن نیز نوعی حکومت‌داری اسلامی محسوب می‌شود که باید به عنوان یک الگویی نو در جهان معاصر که براساس نگاه ماتریالیستی بنا نهاده شده است دگرگون شود و طرحی نو در سپهر امنیت جهانی با نگاه مهدوی آغاز شود و پس از رحلت بنیانگذار کبیر انقلاب، مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) که نایب

برحق ایشان هستند، این مسیر انقلاب را ادامه می‌دهند و به دلیل دارا بودن جایگاه‌های مهم در حوزه‌های مختلف علمی، فرهنگی و اجتماعی، از تجربه‌های گران‌سنگی در حوزه پژوهش حاضر برخوردار هستند و می‌توان علت اساسی انجام این پژوهش را در نبود الگوی مدون و بهینه امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌ی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و نیز تناسب نداشتن الگوهای موجود در حوزه امنیت انتظامی برای پیاده‌سازی، به دلیل ناهماهنگی و هم‌خوانی آن‌ها با مبانی، مفروضات و ارزش‌های موجود براساس مبانی فلسفی خود (انسان‌شناسی، هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و روش‌شناسی) دانست. این پژوهش درصدد است به طراحی الگوی مدون و بهینه امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌ی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، بپردازد که در صحنه عمل نیز چنین الگویی ارائه شود. بنابراین مسئله اصلی پژوهش حاضر این است که الگوی بهینه امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌های مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) کدام است؟

پیشینه و مفاهیم نظری

پیشینه

احسانی فر و همکاران (۱۴۰۳)، در پژوهشی با عنوان «نقش مشارکت شهروندان با فراجا در تأمین امنیت اجتماعی با بهره‌گیری از بسیج ملی (مطالعه موردی شهر تهران)»، نشان داد که بین مسئولیت‌پذیری، مشارکت، رضایت‌مندی اجتماعی، احساس تعلق، اعتماد اجتماعی شهروندان در قالب بسیج ملی و مشارکت آنان با فراجا در تأمین امنیت اجتماعی رابطه معناداری وجود دارد.

رحیمی و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهشی با عنوان «طرح راهبردی مقابله با نفوذ امنیتی - اطلاعاتی آمریکا در جمهوری اسلامی ایران با تأکید بر آراء و اندیشه‌ی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، انجام داده‌اند که نتایج پژوهش نشان داد که بررسی بیانات معظم‌له پیرامون نفوذ امنیتی - اطلاعاتی نشان می‌دهد، آگاهی و هوشیاری، کشف نفوذ امنیتی، هم‌افزایی دستگاه‌های مسئول، عدم ماذونیت مسئولین نظامی برای

اجازه‌دادن بیگانگان به حریم و حصار امنیتی و دفاعی به بهانه نظارت و بازرسی، لزوم خاکریز محکم و دژ مستحکم در مقابل نفوذ دشمن، جلوگیری از نفوذ و رخنه‌ی دشمنان، پیش‌بینی و شناخت راه‌های ورود دشمن و... از جمله مهم‌ترین شیوه‌های مقابله با نفوذ امنیتی است.

افشنگ، شیرخانی و ترابی (۱۴۰۰)، در پژوهشی خود با اشاره به تحقیقی که توسط بارنیا در حوزه ساخت الگوهای امنیتی با عنوان «بررسی بهره‌وری الگوهای امنیتی در سطح راهبردی و حکمرانی» انجام شده است نتایج حاصل از یافته‌های محقق نشان می‌دهد که یک الگوی امنیتی اطلاعاتی راهبردی برای دوری از خطر شگفت‌زدگی و شکست امنیتی، نیازمند کاربست یک دیدگاه توزیع شده در مقوله امنیت است که افزون بر حوزه‌های اصلی، به حوزه‌های به ظاهر فرعی مانند کسب و کار، امنیت غذایی و امنیت سلامت نیز توجه کند (بارنیا^۱، ۲۰۲۰، ۷۰۱).

سبحانی و همکاران (۱۳۹۸)، پژوهشی با عنوان «تحلیل روایی سرمایه معنوی پلیس در برقراری نظم و امنیت» انجام داده‌اند که نتایج با استخراج ۱۴ مقوله محوری، ذیل مقوله عمده - خودشناسی (مقصودشناسی، خودسازی)، معرفت اجتماعی، خداشناسی، اخلاق اجتماعی، تقوا، روحیه جهادی و تخصص و تعهدباوری دسته‌بندی گردیده است.

فخاری و همکاران (۱۳۹۸)، پژوهشی با عنوان «منظومه نظم و امنیت در الگوی خط و مشی‌گذاری‌های اسلامی - ایرانی پیشرفت در اندیشه معظم انقلاب اسلامی (مدظله‌العالی)» انجام داده‌اند که نتایج نشان می‌دهد که پیشرفت نظم و امنیت باید دارای چهار شرط اصلی «حفظ و استحکام تشکیلات دستگاه‌های حافظ امنیت»، «روحیه مردم»، «ابزار و وسایل تأمین نظم و امنیت»، «اقتدار» باشند؛ در غیر این صورت، پیشرفت در نظم و امنیت محقق نخواهد شد.

نصیری و لکزایی (۱۳۹۶)، در پژوهشی با عنوان «واکاوی مناسبات امنیت و آزادی سیاسی در اندیشه‌ی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)» به دنبال پاسخ به این پرسش است که مناسبات امنیت سیاسی و آزادی سیاسی در اندیشه‌ی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، چگونه است؟ برای پاسخ به این سؤال، از روش توصیفی تحلیلی و از نظریه‌ی استخدام (ادراکات اعتباری علامه طباطبایی^(۹)) به عنوان چارچوب نظری و ابزار برهان خُلف استفاده کرده است. یکی از مهم‌ترین یافته‌های این پژوهش تبیین امنیت سیاسی و آزادی سیاسی در اندیشه‌های معظم‌له، نسبتی تعاملی و تلازمی دارند و این نسبت به اعتقاد ایشان، نشأت گرفته از ویژگی متعالی در هر یک از امنیت و آزادی است. نتایج این پژوهش ضمن ایجاد توسعه‌ی علمی در مباحث مربوط به امنیت و آزادی، در امر قانون‌گذاری و حلّ تراحمات در نظام سیاسی کاربرد دارد.

افتخاری و نهازی (۱۳۹۰)، پژوهشی با عنوان «امنیت عمومی در اندیشه و بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)» انجام داده است که نتایج نشان داد مجموعه بیانات معظم‌له، بر اساس شاخص‌های هر یک از این ابعاد دسته‌بندی شده و با روش تحلیل محتوا، جهت‌گیری‌ها و نقاط تأکید ایشان مربوط به امنیت عمومی واکاوی شده است. نگاه معظم‌له به امنیت عمومی، نگاه موسع و عام‌نگرانه است و شاخص‌ها، ریشه‌یابی ناامنی‌ها و راهکارهای تأمین امنیت عمومی، به وضوح نشان‌دهنده جایگاه و شأن امنیت عمومی و توسعه ابعاد مادی، ذهنی و نهادی آن در اندیشه ایشان است.

منصورنژاد (۱۳۷۶)، پژوهشی با عنوان «امنیت اجتماعی از دیدگاه اسلام، امام خمینی^(۱۰) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)» انجام داده است که نتایج نشان داده است که اسلام با توجه به دید وسیع خود تمام جنبه‌های امنیت و سطوح آن را مدنظر داشته است و برنامه جامعی برای برقراری آن در جامعه تدوین کرده است. تأکید اسلام در مسأله امنیت اجتماعی بر جامع‌بودن و از بین بردن زمینه‌های ناامنی در جامعه است. براساس

این تعالیم ارزشمند باید قوانین و دستورات اجرایی و عملی تنظیم و تدوین شود تا زمینه پیشرفت جامعه در همه حوزه‌ها فراهم شود.

با این توصیف در جمع‌بندی پیشینه تحقیق در خصوص نقاط اشتراک و افتراق این تحقیق با سایر تحقیقات می‌توان بیان داشت که در حوزه‌های امنیت، امنیت سیاسی در جامعه دینی، راهبردهای امنیت و آرامش و به ترتیب اهمیت عبارتند از: عوامل اجتماعی-فرهنگی، انتظامی، اقتصادی، سیاسی و جغرافیای نظامی و در حوزه افتراق به روش کیفی به صورت خاص به حوزه امنیت انتظامی پرداخته شده است و همچنین در ارایه الگوی امنیت انتظامی بر مبنای آراء اندیشه‌ی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) پرداخته است. همچنین در باب اندیشه‌ی دفاعی ادیان و اشخاص، برخی نویسندگان به طور مختصر قلم‌فرسایی کرده‌اند؛ اما درباره الگوی امنیت انتظامی پژوهش‌گران تاکنون مطلبی به صورت موسع و کامل چاپ نکرده‌اند. در این پژوهش برای نخستین بار به بحث ارائه الگوی امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌ی معظم‌له پرداخته می‌شود. بنابراین برای اجرای این امر، ضمن بررسی، همچنین مطالعه مبانی و عوامل مؤثر و پدیده‌های تأثیرگذار الگوی امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌ی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در این دوره براساس متون موجود، مقوله‌های محوری این موضوع شناسایی شد و در نهایت نسبت به گردآوری، مکتوب، مستند کردن، تدوین و ارائه الگوی امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌ی معظم‌له اقدام می‌شود.

مبانی نظری

الگو: «سرمشق یا الگو» نوعی چشم‌انداز به عالم واقع و عالم واقع را از درون روزنه یا دریچه‌ای خاص دیدن است. البته دریچه یا روزنه، مورد نظر نیست، بلکه آنچه را از درون این روزنه می‌بینیم، همان سرمشق است. الگو، به عنوان نظام نظری روابط به هم پیوسته‌ای است که برای تشریح پدیده‌های، اجتماعی، فرهنگی سازمانی و اقتصادی به کار می‌رود و می‌توان با تنظیم و ارائه چنین الگوهایی با محیط پیرامونی تعامل برقرار

کرد. الگوسازی، زمینه مناسبی برای آزمایش، بحث و جدل و تبادل دیدگاه‌های مختلف در مورد تغییرات محیطی مربوط را فراهم می‌سازد (پاک‌گهر خلیلی، ۱۳۸۷، ۵).

نظم: «نظم» از مفاهیمی است که در برابر هرج و مرج و آشفتگی به کار می‌رود. به عبارت دیگر، نظم، گردآوردن اجزای متفاوت با کیفیت و کمیت ویژه در یک مجموعه است؛ به گونه‌ای که همکار و هماهنگی آن‌ها، هدفی معین را در پی داشته باشد (لباف، ۱۳۹۸).

انتظام: انتظام در رشته کشیدن مروارید، پیوسته شدن، سامان گرفتن، به سامان شدن، به نوآشدن، منظم شدن، پیوستگی، به سامانی، آراستگی، ترتیب نظم، قوه‌هایی که حفظ نظم و آرامش مملکت برعهده آنان است، آورده شده است. (دردریان و دیویتاک، ۱۳۹۱، ۱۸۹).

انتظامی: فرهنگ معین در رابطه با انتظام و انتظامی می‌گوید: «انتظام در رشته کشیدن مروارید، پیوسته شدن، سامان گرفتن، به سامان شدن، به نوآشدن، منظم شدن، پیوستگی، به سامانی، آراستگی، ترتیب نظم» قوه‌هایی که حفظ نظم و آرامش مملکت برعهده آنان است (همان، ۱۹۸).

امنیت: واژه امنیت را در فارسی «ایمن شدن، در امان بودن، (معین، ۱۳۷۵، ۳۵۴، «بی‌بیمی، ایمنی و آرامش و آسودگی» (عمید، ۱۳۸۶) و در عربی آن را «ایمنی» آرامش قلب و خاطر جمع بودن» معنا کرده‌اند. در فرهنگ علوم رفتاری دو معنا از این واژه ارائه شده است: نخست، حالتی که در آن، ارضای احتیاجات و خواسته‌های شخصی انجام می‌پذیرد و دوم این که، احساس ارزش شخصی، اطمینان خاطر، اعتماد به نفس و پذیرشی است که از سوی طبقات اجتماعی نسبت به فرد اعمال می‌شود (هزارجریبی و صفری شالی، ۱۳۸۸).

امنیت انتظامی: امنیت انتظامی مفهومی است که از دو واژه امنیت به معنای سلبی آن یعنی «عدم تهدید منافع حیاتی و ارزش‌های یک واحد سیاسی و «انتظام به معنای» ساماندهی یک محیط و تنظیم عوامل و مقررات در یک جامعه یا محیط در تعامل میان دولت و مردم» ترکیب می‌شود. امنیت انتظامی در یک جامعه از یک‌سو از امنیت افراد جامعه ناشی می‌شود و از سوی دیگر از وجود یک سیستم و سامانه نظم‌ده در جامعه ریشه می‌گیرد. پس امنیت انتظامی از یک‌سو هر آنچه را که به نظم و انتظام مربوط می‌شود را شامل شده و از سوی دیگر آنچه را که به‌نحوی به امنیت افراد و اجتماع باز می‌گردد، بخشی از آن خواهد شد. از آن لحاظ این مفهوم دست کم دو مقوله امنیت فردی و جمعی را در خود جمع کرده و به هر کدام در سطحی از اجتماع و در چارچوب امنیت داخلی می‌پردازد (کلهر، ۱۳۸۸، ۶۳).

ویژگی‌های امنیت انتظامی

پرداختن به مبانی نظری هر علمی یا هر شاخه از علوم به هدف یافتن بنیان‌های عقلی استدلالی و شناخت هندسه معرفتی آن علم صورت می‌گیرد. اساساً هنگامی که از مبانی سخن می‌گوییم بر پایه‌هایی متمرکز می‌شویم که یک دانش رشته بشری مباحث خود را بر آن پایه‌ها استوار می‌سازد. امنیت ملی نیز از جمله مباحثی است که در شاخه‌های اصلی و فرعی خود نیازمند بررسی مبانی نظری است. یکی از مباحثی که در امنیت ملی به‌طور بسیار چشمگیری خود را به رخ می‌کشد مباحث مربوط به امنیت داخلی است. در امنیت داخلی سطوح مختلفی از امنیت مطرح است که یکی از این سطوح مبحث امنیت عمومی است که اصولاً به سطحی از امنیت گفته می‌شود که می‌تواند بخش وسیعی از مردم یا تمامی آنها را پوشش دهد. در این سطح از امنیت ما با سطحی فروتر روبه‌رو هستیم که به بخشی از منافع و ارزش‌های مردم مربوط می‌شود و این بخش از منافع نیز به نوبه خود می‌تواند سطحی از اقشار مردمی را فراگیرد. این سطح از امنیت را امنیت انتظامی نام نهاده‌ایم و مرادمان از امنیت انتظامی در واقع آن نوع از امنیت است که به‌طور مستقیم پلیس مکفل تولید حفظ و توسعه آن است. به نظر می‌رسد این سطح

از امنیت که ما آن را امنیت انتظامی نام نهاده‌ایم بر حول محور تهدیدات حوزه انتظامی متمرکز می‌شود. به عبارت دیگر از امنیت تعریف ویژه آن را معین تعریف به سبب می‌نمائیم. در واقع امنیت حالتی است که در آن یک واحد سیاسی یا حتی یک واحد اجتماعی یا فرد منافع حیاتی خود را با مخاطره روبه‌رو نمی‌بیند. این حالت را امنیت نام نهاده و اگر منافع در این حوزه بیشتر به منافع مربوط آحاد اجتماع بازگردد در این منافع می‌تواند در سطح و حوزه امنیت انتظامی تعریف و تبیین گردد (همان، ۹۶).

از دیدگاه مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، امنیت انتظامی با عدالت اجتماعی گره خورده است. ایشان بر این باورند که امنیت واقعی زمانی محقق می‌شود که عدالت در تمامی ابعاد جامعه جاری باشد. بنابراین، دستگاه‌های انتظامی باید در راستای تحقق عدالت و مبارزه با تبعیض عمل کنند (جمشیدیان، ۱۳۹۹، ۸۹).

معظم‌له بر این نکته تأکید دارند که امنیت انتظامی باید بر پایه فرهنگ اسلامی استوار باشد. این بدان معناست که ارزش‌های اسلامی مانند تقوا، اخلاق و مسئولیت‌پذیری باید در تمامی سطوح دستگاه‌های انتظامی نهادینه شود. معظم‌له معتقدند که بدون توجه به این ارزش‌ها، امنیت انتظامی پایدار نخواهد بود (لک‌زایی، ۱۳۹۸، ۵۶).

مقوله‌های امنیتی در امنیت انتظامی

امنیت انسانی در مراتب متفاوت خود، از مقوله امنیت فردی گرفته تا درجات مختلف آن، هم‌پوشانی‌هایی دارد و می‌تواند در شکل‌گیری مفهوم امنیت انتظامی نقشی ویژه داشته باشد. از این جهت، امنیت انتظامی را می‌توان مقوله‌ای دانست که بخش‌هایی را از سطوح دیگر امنیت در برمی‌گیرد. برای روشن‌تر شدن موضوع، می‌توان گفت که امنیت انتظامی از یک سو هر آنچه را که به نظم و انتظام مربوط می‌شود، شامل می‌شود و از سوی دیگر آنچه را که به نحوی به امنیت افراد و اجتماع باز می‌گردد، در برمی‌گیرد. بدین منظور باید گفت که این مفهوم دست کم دو مقوله امنیت فردی و امنیت جمعی را در خود جمع کرده و به هر کدام در سطحی از اجتماع و در چارچوب امنیت داخلی می‌پردازد. گرچه برخی از مقولات مربوط به امنیت عمومی مانند امنیت

زیست محیطی و ... ارتباط مستقیمی با امنیت انتظامی پیدا نمی‌کنند، ولی نمی‌توان تماس سطوح امنیت اقتصادی، اجتماعی و عمومی را از هم‌پوشانی با امنیت انتظامی فارغ کرد. از این‌رو، تلاش می‌شود که آنچه به‌نحوی با مفهوم امنیت انتظامی ارتباط مستقیم و نزدیک برقرار می‌کند را در دو سطح امنیت فردی و امنیت جمعی دسته‌بندی کنیم.

در سطح امنیت فردی می‌توانیم از سه مقوله «امنیت جانی»، «امنیت مالی» و «امنیت روانی» سخن بگوییم. در سطح امنیت جمعی نیز می‌توان از «امنیت جماعتی و گروهی»، «امنیت اقلیت‌ها و قومیت‌ها» و «امنیت حرکت‌های جمعیتی» بحث کرد. با این تقسیم‌بندی می‌توان گفت که امنیت انتظامی از یک‌سو در مباحث امنیت اجتماعی و امنیت جامعه‌ای تأثیر گذارده و از سوی دیگر، برخی از سطوح امنیت عمومی و امنیت داخلی را نیز فرا می‌گیرد.

امنیت جانی

۱- اولویت اول:

الف) ضرب و جرح جزیی (شامل ضرب و جرح‌های عادی و خفیف بدون استفاده از وسایل آسیب‌رسان سرد و گرم)؛

ب) ضرب و جرح‌های شدید (شامل ضرب و جرح‌های شدید با استفاده از وسایل آسیب‌رسان سرد و گرم)؛

ج) قطع عضو (قطع اعضای بدن از جزئی‌ترین اعضا مانند انگشتان تا از بین بردن چشم و آلت تولید مثل)؛

د) قتل (کشتن افراد در سوانح غیر عمد یا قتل‌های عمدی).

این‌گونه موارد که ممکن است به‌صورت غیر عمدی یا عمدی رخ دهد و خود ناشی از برخی از خشونت‌های مستقیم یا غیرمستقیم باشد، در درجه اول متوجه اساسی‌ترین ارزش یا منفعت انسانی یعنی جان انسان‌هاست. موارد مذکور ممکن است در هر صورت برای افراد در منازل، محل کار یا در سطح جامعه رخ دهد.

۲- اولویت دوم

الف) تجاوز به عنف و تجاوز به کودکان (تجاوز جنسی به زنان، کودکان و شکنجه آنها برای واداشتن به این گونه اعمال)؛

ب) آدم‌ربایی و بچه دزدی (آدم‌ربایی و سرقت بچه‌ها برای فروش یا اخذ مبالغی در قبال جان آنها)؛

ب) قاچاق زنان و کودکان (قاچاق زنان و کودکان به دیگر کشورها یا مناطق)؛

ج) خرید و فروش غیرقانونی اعضای بدن (استحصال اعضای بدن انسان‌ها و خرید و فروش غیرقانونی آن).

۳- اولویت سوم

الف) ناتوان‌سازی‌های جسمانی (ایجاد و گسترش اعتیاد به مواد مخدر و ...)

ب) آلوده‌سازی‌های بدنی (گسترش مصرف داروهای ویژه و ...)

ج) آسیب‌رسانی‌های بدنی (از طریق مواد محترقه و ...)

با اندک تأملی در موارد مذکور به خوبی روشن می‌شود که تخلفات و جرائمی از این قبیل مهم‌ترین منفعت حیاتی را که جان انسان‌هاست، هدف قرار می‌دهد و به‌طور طبیعی انسان‌ها این گونه موارد را بر موارد دیگر اولویت داده و اهمیت بیشتری برای آنها قائل‌اند. با این توجه، در صورتی که تهدیدات متوجه امنیت افراد در سطح اول و دوم، باخطرات جدی روبه‌رو باشد، دیگر نمی‌توان از وجود امنیت در آن جامعه سخن گفت. به عبارت دیگر، امنیت انتظامی در یک جامعه از یک‌سو از امنیت افراد جامعه ناشی می‌شود و از سوی دیگر از وجود یک سیستم و سامانه نظم‌ده در جامعه ریشه می‌گیرد.

امنیت مالی و اقتصادی

از اولویت‌های دیگر و در درجه بعد از اولویت جانی برای افراد و آحاد اجتماع، امنیت در حوزه مالی و اقتصادی است. طبیعی است که مردم پس از جان و امنیت جانی خود، بیش از هر چیز دیگری به مایملک خود می‌اندیشند. امنیت اقتصادی نیز خود

مفهومی است که نیازمند توضیح و دسته‌بندی است. برای مثال، می‌توان گفت، امنیت مالی بیش از هر چیز دیگری به تأمین امنیت برای مایملک منقول و غیرمنقول بازمی‌گردد. از آن جا که دو مفهوم امنیت اقتصادی در حوزه کلان سیاسی و حوزه امنیت انتظامی به کلی متفاوت است، توضیح در این زمینه ضروری است. امنیت اقتصادی به مفهوم امنیت سرمایه‌گذاری و پایین بودن خطر آن از یک سو و ضریب قابل اطمینان برای سودآوری آن از سوی دیگر، مفهومی کاملاً متمایز از امنیت به معنای حفظ اموال شخصی در برابر سرقت، کلاه‌برداری، جابه‌جایی رایانه‌ها و... است. اگر چه نوعی ابهام در ادبیات مربوط به هر دو باعنوان امنیت اقتصادی وجود دارد، ولی به صورت دقیق‌تر می‌توان گفت که این مفهوم کاملاً از یکدیگر متمایز است. امنیت اقتصادی و حتی امنیت اقتصادی بخش خصوصی، مفهومی است که در مباحث اقتصاد سیاسی و اقتصاد اجتماعی مطرح می‌شود. اما امنیت اقتصادی به معنای حفظ اموال و امنیت مایملک، در برابر نوع دیگری از تهدیدات مطرح می‌شود که بیش از مفهوم اول خصوصی و شخصی است. این نوع از امنیت را شاید بتوان امنیت اموال یا امنیت مالی نامید.

امنیت روانی^۱

یکی دیگر از ابعاد امنیت انسانی، امنیت روانی است. امنیت روانی به بخشی از حیات انسان در وضعیت فردی و جمعی باز می‌گردد که می‌تواند امنیت در ابعاد دیگر را تحت تأثیر قرار دهد. بسیاری بر این باورند که امنیت روانی می‌تواند در وضعیت‌های بسیار ناامن، افراد و آحاد اجتماع را نسبت به وضعیت ایمن ساخته و بالعکس در وضعیت امن، افراد و آحاد اجتماع را در وضعیت ناامن قرار دهد. موضوع احساس امنیت نیز از مباحثی است که به‌طور مستقیم به موضوع امنیت روانی باز می‌گردد. نبود تنش روانی بیش از اندازه در سطح جامعه، نداشتن ترس کاذب از موضوعاتی که به

ندرت رخ می‌دهد، احساس ناامنی از رویدادهایی که هر چند رخ داده است، ولی وقوع مجدد آن سیستم‌ها و ضرورت‌های ویژه‌ای را می‌طلبد، می‌تواند نوعی احساس امنیت را در یک جامعه به وجود آورد که به‌رغم برخی از ناامنی‌ها، آحاد اجتماع نسبت به وضعیت موجود دارای امنیت روانی و احساس مثبت نسبت به امنیت باشند. اما این همه، تنها مصادیقی از امنیت روانی بوده و خود تعریف این مفهوم نیستند.

در برخی آثار، گفته شده است که امنیت روانی در برابر امنیت جسمانی^۱ یا در کنار آن قابل تعریف است. آنها امنیت جسمانی را معادل برآوردن نیازهای غذایی و سلامتی دانسته‌اند و امنیت روانی را معادل برآوردن نیازهای روحی مانند احساس تعلق، احساس امنیت و احساس محبت به یکدیگر برشمرده‌اند. با اندک توجهی نسبت به آنچه از ارکان امنیت روانی شمرده شد، می‌توان گفت که احساس امنیت در واقع از عناصر اصلی امنیت روانی است. این دو احساس با امنیت به معنای اصلی‌اش تفاوت و فاصله جدی دارد و این نکته‌ای است که بارها مورد تأکید قرار گرفته است. به عبارت دیگر، امنیت روانی هنگامی حاصل خواهد شد که مردمان یک سرزمین و تحت یک حکومت نسبت به جان و مال خود از نوعی ایمنی خاطر پیوسته برخوردار باشند. این امر بدان معنا نیست که با وجود امنیت روانی یعنی احساس امنیت، دیگر هیچ نوعی از ناامنی در یک کشور یا منطقه وجود ندارد، بلکه بدان معناست که این ناامنی‌ها در آن حد از وسعت، شدت و شمار نیستند که ایمنی خاطر مردمان آن منطقه را مخدوش یا سلب نمایند (کلهر، ۱۳۸۸، ۱۰۱).

روش

نوع پژوهش حاضر توسعه‌ای-کاربردی است. در روش گراند تئوری با استفاده از تحلیل مقایسه مداوم مفاهیم مرتبط استخراج و با جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز تا مرز اشباع داده‌ها گردآوری شدند. برای شکل‌گیری «الگوی امنیت انتظامی» از روش کیفی،

تئوری مفهوم‌سازی بنیادی به شیوه سیستماتیک^۱ انجام گرفته است و جامعه آماری این تحقیق شامل تمامی سخنان، فرامین، نامه‌ها، احکام، رهنمودها، اسناد و مدارک علمی، تألیفات مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در حوزه امنیت انتظامی از سال ۱۳۶۸ لغایت ۱۴۰۱ به صورت تمام‌شماری و با روش متن‌برداری توصیفی جمع‌آوری اطلاعات صورت پذیرفته و در مجموعه نرم‌افزار حدیث ولایت و پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و بیان نظرات و دیدگاه‌های ایشان که در ۷۵ صفحه گردآوری شده است، می‌باشد. جامعه آماری مربوط به تأیید و اعتباریابی الگوی تحقیق که از روش گزند تئوری استفاده گردید به روش نمونه‌گیری هدفمند صورت گرفت که شامل: فرماندهان انتظامی کشور به تعداد ۴ نفر، معاونین و جانشینان انتظامی کشور به تعداد ۵ نفر و اساتید و نخبگان دانشگاه‌های انتظامی مرتبط با حوزه امنیت انتظامی به تعداد ۶ نفر جمعاً به تعداد ۱۵ نفر جهت استخراج نظرات، محقق به اشباع رسیده است. با توجه به موارد فوق، داده‌های کیفی به صورت کتابخانه‌ای و تحلیل متن، گردآوری شده است و نمونه‌گیری تا حد اشباع انجام و حجم نمونه شامل تمامی سخنان، نامه‌ها، احکام، رهنمودها، اسناد و مدارک علمی، تألیفات مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در حوزه امنیت انتظامی بوده و تعداد خبرگی پس از وزن‌دهی و اولویت‌بندی تعداد ۱۰ نفر از خبرگان برای بهره‌مندی از نظرات‌شان برای نهایی‌سازی الگوی اصلی، به صورت گزینشی انتخاب شدند. در این پژوهش، کشف اندیشه‌ی معظم‌له بر مبنای حقایق و واقعیات موجود و از طریق جمع‌آوری نظام‌مند داده‌ها (شامل دست‌نوشته‌ها، سخنرانی‌ها، نامه‌ها، احکام، رهنمودها، اسناد و مدارک علمی و تألیفات در حوزه امنیت انتظامی صورت گرفته و داده‌های جمع‌آوری شده سیر تکاملی خود را تا رسیدن به الگوی امنیت انتظامی معظم‌له طی و پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها با

۲. شیوه سیستماتیک بر استفاده از مراحل تحلیل داده‌ها از طریق کدگذاری تأکید دارد (بازرگان، ۱۳۸۷).

استفاده از نرم‌افزار (مکس کیودا-۲۰۲۰) انجام و طی دو مرحله کدگذاری باز و محوری مورد تحلیل قرار گرفته است.

یافته‌ها

الف- یافته‌های زمینه‌ای:

یافته‌ها نشان می‌دهد مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) اهمیت زیادی به امنیت جامعه قائل هستند و همواره در سخنران‌ها (جدول شماره: (۱)) برای تحکیم مبانی امنیت در جامعه، مخاطبان (جدول شماره: (۲)) را در ابعاد مختلف آگاه می‌ساختند و به تهدیدهای روز جامعه و ضعف‌هایی که در عملکرد مدیران در حوزه امنیت جامعه تأثیرگذار بودند متمرکز می‌شد و در جلسه‌های متعددی برای مخاطبان در حوزه‌های مختلف سخنرانی نموده‌اند.

جدول (۱): تعداد سخنرانی‌های مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

ردیف	بین سال‌ها	تعداد سخنرانی
۱	۱۳۶۸ لغایت ۱۳۷۲	۲۴
۲	۱۳۷۳ لغایت ۱۳۷۷	۲۷
۳	۱۳۷۸ لغایت ۱۳۸۲	۱۸
۴	۱۳۸۳ لغایت ۱۳۸۷	۲۶
۵	۱۳۸۸ لغایت ۱۳۹۲	۲۱
۶	۱۳۹۳ لغایت ۱۳۹۹	۱۹
۷	۱۴۰۰ لغایت ۱۴۰۱	۹
	جمع کل	۱۴۴

جدول شماره (۲): هویت مخاطبان دیدارهای انجام شده

ردیف	هویت دیدارکنندگان	تعداد جلسات
۱	نظامی	۴۵
۲	انتظامی	۳۵
۳	دولتی	۳۶
۴	عمومی	۲۸

ردیف	هویت دیدار کنندگان	تعداد جلسات
	جمع کل	۱۴۴

ب- یافته‌های کیفی تحلیلی

در این تحقیق از تحلیل محتوای کیفی برای تحلیل داده‌های تحقیق استفاده شده است. در تحلیل محتوا به روش نظریه داده‌بنیاد به منظور دسته‌بندی صحیح، همه داده‌ها و کدهای مربوطه کلیه سخنرانی‌های مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در خصوص امنیت انتظامی برای استخراج الگوی امنیت انتظامی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت که بخشی نتایج آن اطلاعات مطابق جدول شماره (۳)، به شرح ذیل می‌باشد:

جدول (۳): کدگذاری سخنرانی‌های مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) از

سال ۱۳۶۸ لغایت ۱۴۰۱

کد	جمله مستند	توضیح
عدالت محوری	در مسایل داخلی هم، تأمین عدالت اجتماعی و امنیت عمومی و رعایت طبقات ضعیف و محروم، یک رکن اصلی است...»	بیانات در دیدار مسئولان و کارگران نظام جمهوری اسلامی ایران (۱۳۶۸)
سلامت و استحکام	سلامت دستگاه قضاء، همه دستگاه‌های دولتی و مردمی را به سلامت سوق می‌دهد و بیماری و ناتوانی آن، راه را بر فساد عمومی باز می‌گذارد	حکم انتصاب رئیس قوه قضائیه (۱۳۶۸)
تشویق مردم به فعالیت‌های دفاعی و امنیتی	مسئولان کشور باید مانند همیشه، پاس حضور مردمی و تأثیر تعیین کننده آن در استقلال کشور را بدارند و به‌طور روزافزون، مردم را به حضور و فعالیت در صحنه‌های سیاسی و اقتصادی، فرهنگی و دفاعی و امنیتی تشویق نمایند.	بیانات به مناسبت اولین سالگرد ارتحال حضرت امام خمینی ^(ه) (۱۳۶۹)
تأمین امنیت روحی و اخلاقی	وظیفه نیروی انتظامی، تأمین امنیت اجتماعی است تأمین امنیت جانی، مالی، روحی و اخلاقی و آسایش مردم از وظایف خطیر نیروی انتظامی است.	بیانات در دیدار جمعی فرماندهان و کارکنان فراجا (۱۳۷۰)

کد	جمله مستند	توضیح
ایجاد آرامش و اطمینان برای هم میهنان	فضای برخوردار از آرامش و اطمینان برای هم میهنان است.	حکم انتصاب سرتیپ سیف الهی (۱۳۷۱)
حفظ حریم خانه‌ها	تأمین امنیت جان و مال مردم و حفظ حریم خانه‌ها	(مکتوبات، ۱۳۷۱، ۱۲)
راهبردهای امنیت انتظامی	آنچه نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران باید به طور کامل آن را رعایت کند، چند چیز است: اول کسب یک اقتدار قانونی، به طور کامل. از اقتدار شما، دوستان خوشحال خواهند شد. آحاد ملت، احساس امنیت خواهند کرد و دشمن و ضدامنیت و آرامش زندگی مردم، خواهند ترسید	بیانات در دانشگاه علوم انتظامی امین (۱۳۷۲)
خوداتکایی و قناعت	جهت دادن کلیه فعالیت‌های اجرایی و تبلیغی به سمت رشد معنویت و فضیلت اخلاقی در جامعه، تعمیق و گسترش حساسیت‌ها و باور دینی، گسترش ارزش‌های انقلابی، حفظ کرامت انسانی، ایجاد نظم و قانون‌پذیری و روحیه کار و تلاش و خوداتکایی و قناعت و جلوگیری از اسراف و مصرف‌گرایی و پرداختن به زوائد.	(مکتوبات، ج ۲۳، ۱۳۷۲، ۶۶).
امین بودن	قدرت، شمشیر و سلاحی است که ملت به دست کسی که ایجاد امنیت کند، می‌دهد. آن که می‌خواهد ایجاد امنیت کند، چگونه آدمی باید باشد، مسلماً باید انسانی صالح و امین و علاقه‌مند به سرنوشت مردم باشد و خود موجب ناامنی نشود	بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم (۱۳۷۳)
ایجاد نظم	فلسفه‌ی وجودی نیروهای انتظامی این است که بتوانند برای آسایش مردم و آرامش محیط زندگی آنها، نظم برقرار کنند.	بیانات در دیدار فرماندهان و جمعی

کد	جمله مستند	توضیح
		از کارکنان فراجا (۱۳۷۴)
پیشرفت کشور	معظم‌له مطلوبیت برخورداری از سایر نعمات را منوط به برخورداری از نعمت امنیت دانسته و می‌فرمایند: «بدون امنیت، نه خوراک لذتی می‌بخشد، نه خانواده انسی ایجاد می‌کند و نه شغل و درآمد فایده‌ای می‌دهد. امنیت که نبود، هیچ چیز نیست. امنیت هم متعلق به همه است... امنیت افراد مرفه که از سرمایه و امکاناتی برخوردارند، واجب‌تر از امنیت آن کارگری که چشمش به مزد روزانه است، نیست».	دیدار با جمعی از فرماندهان و پرسنل فراجا (۱۳۷۶)
پاسداشت آزادی‌های مشروع	اسلام... آزادی را امر فطری انسان می‌داند. بله؛ یک حق است، اما حقی برتر از سایر حقوق؛ مثل حق حیات، حق زندگی کردن. همچنان که حق زندگی کردن را نمی‌شود در ردیف حق مسکن و حق انتخاب و ... گذاشت، برتر از این حرف‌هاست، زمینه همه این‌هاست آزادی هم همین‌طور است. این نظر اسلام است. البته استثناهایی وجود دارد. این حق را در مواردی می‌توان سلب کرد؛ مثل حق حیات.	بیانات در دانشگاه تربیت مدرس (۱۳۷۷)
توجه به کید دشمنان در ایجاد ناامنی	دشمن هر جا بتواند ایجاد ناامنی می‌کند هر وقت دشمن بتواند ناامنی نظامی و انتظامی را بر این ملت تحمیل می‌کند؛ کما اینکه دیدید یک بهانه کوچک یافتند و یا درست کردند و در همین ایام تیرماه در تهران ایجاد ناامنی کردند یا بهانه را خودشان درست می‌کنند یا اگر فرض کنیم بهانه را آنها درست نمی‌کنند بهانه کوچکی می‌یابند تا ایجاد ناامنی کنند؛ به خیابان‌ها بیايند شیشه بشکنند مغازه آتش بزنند	بیانات در خطبه‌های نماز جمعه هشتم مردادماه (۱۳۸۷)

کد	جمله مستند	توضیح
	ماشین آتش بزنند و مردم را تهدید کنند! بنابراین دشمن از ایجاد ناامنی مأیوس و منصرف نیست.	
استقرار امنیت کامل	همت کنید، اراده کنید، سعی کنید، خود را آماده کنید؛ برای این که بتوانید آنچه را که این ملت بزرگ و شجاع از شما انتظار دارد - یعنی استقرار امنیت کامل - به او هدیه کنید.	بیانات در مراسم فارغ التحصیلی جمعی از پرسنل فراجا (۱۳۷۹)
برخورد قاطع و هوشمندانه	آن کسی که موجد ناامنی است، فرق نمی کند هر که می خواهد باشد، چه در کسوت یک آشوبگر حرفه‌ای (اوباش و الوات و این ها) باشد، چه در کسوت یک عنصر اتو کشیده سیاسی، چه در کسوت حزب اللهی، چه در کسوت یک عضو عالی رتبه وابسته به فلان دستگاه، اگر عامل ناامنی است، باید دستگاهی که مربوط به اوست او را دنبال بکند و تا آخر پیگیری کند و همچنین می فرماید: برخوردار با عامل ناامنی بایستی قاطع، هوشمندانه، بخردانه، از موضع فراتر از همه بازی های جناحی ای که متأسفانه در دست و بال خیلی ها رایج است، باشد.	بیانات در دیدار اعضای شورای تأمین استان ها (۱۳۷۹)
تأمین امنیت عمومی	امنیت، یکی از اساسی ترین و اصلی ترین نیازهای یک ملت و یک کشور است. مهم ترین مشکل برای یک کشور وقتی به وجود می آید که در محیط کار، در محیط زندگی، در محیط تحصیل و در فضای عمومی جامعه، مردم احساس امنیت نکنند.	مراسم فارغ التحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی امین (۱۳۷۹)
مبارزه با ناامنی / فساد و تبعیض	وجود مفسدان: «اگر دست مفسدان و سوء استفاده کنندگان از امکانات حکومتی، قطع نشود و اگر امتیاز طلبان و زیاده خواهان پر مدعا و انحصار جو، طرد نشوند، سرمایه گذار و تولید کننده و اشتغال طلب،	فرمان هشت ماده‌ای به سران قوا (۱۳۸۰)

کد	جمله مستند	توضیح
	همه احساس ناامنی و نوسیدی خواهند کرد و کسانی از آنان به استفاده از راه‌های نامشروع و غیرقانونی تشویق خواهند شد.	
اولویت امنیت قضایی	اگر امنیت قضایی به وجود آمد، امنیت سیاسی، امنیت اجتماعی، امنیت اقتصادی، امنیت اخلاقی و امنیت فرهنگی هم به وجود خواهد آمد... علاوه بر امنیت اخلاقی و فرهنگی که چند سال است دشمن روی آن با شدت کار می‌کند... و علاوه بر امنیت سیاسی که دشمن در حرکت سیاسی کلان نظام می‌خواهد اختلالاتی ایجاد نماید، امروز در صدد است امنیت اجتماعی و مدنی مردم را از بین ببرد.	بیانات در دیدار مسئولان قضایی (۱۳۸۲)
فیلترسازی هدفمند اینترنت	در همه جای دنیا - مخصوص چین نیست - وقتی جهاز عظیم و فراگیر اینترنت وارد می‌شود، معمولاً فیلترهایی هم وجود دارد که هر کشور به فراخور تمایلات و تفکرات و مصالحی که دارد، آنها را کار می‌گذارد؛ این یک امر طبیعی است. در این جا هم در آغاز کار مقداری بی‌توجهی شد، لیکن بعد اقداماتی کردند و باید بکنند؛ این درست است. البته که باید فیلترهای مناسب و لازم را بگذارند.	بیانات در جلسه پرسش و پاسخ دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی (۱۳۸۲)
ظرافت و حساسیت تعامل با مردم	نیروی انتظامی هم بسیار مهم است. نیروی انتظامی، نیروی مسلح اجتماعی است؛ نیروی مسلح منزوی نیست؛ در پادگان‌ها نیست؛ در بازارهاست؛ در متن زندگی مردم است در عین حال نیروی مسلح هم هست؛ موظف به حفظ امنیت و نظم است - آن هم با قدرت مسلح - وسط زندگی مردم هم هست؛ این خیلی حساس و ظریف است.	دیدار مسئولان عقیدتی، سیاسی فراجا (۱۳۸۳)

کد	جمله مستند	توضیح
عدم واهمه از هیاهو و جنجال	نیروی انتظامی باید به وظیفه خود در تأمین امنیت مردم و سالم سازی محیط اجتماعی و برخورد با جرائم بدون هیچ گونه ملاحظه‌ای ادامه دهد و از هیاهوها و جنجال‌ها منفعل نشود.	مراسم فارغ التحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی امین (۱۳۸۳)
حفظ امنیت شهروندی	بخشی از تلاش نیروهای مسلح عزیز ما - چه سپاه، چه بسیج، چه نیروی انتظامی - مصروف حفظ امنیت شهروندی می‌شود؛ خانه‌های مردم، محیط زندگی مردم، محیط کسب و کار مردم، محیط تحصیل مردم، باید امن باشد. مردم باید خاطر جمع باشند که نیروهای مسلح ما در محیط شهروندی خودشان، بتوانند در مقابل دشمنان فتنه گر، دشمنان آشوبگر، اغتشاش آفرینان، کسانی که از آب گل آلود می‌خواهند ماهی بگیرند.	بیانات در مراسم مشترک یگان‌های نظامی کرمان (۱۳۸۴)
تلقی امنیت به‌عنوان حق عمومی	از اهم وظایف آن نیرو، ایجاد امنیتی شایسته‌ی جمهوری اسلامی در سراسر کشور و فضای برخورد از آرامش و اطمینان برای همگان است.	حکم انتصاب سردار اسماعیل احمدی مقدم (۱۳۸۴)
طراحی سامانه نرم‌افزاری اطلاعاتی	ایجاد سامانه یکپارچه نرم‌افزاری اطلاعاتی، ارتقاء سطح حفاظت از اطلاعات رایانه‌ای، توسعه علوم و فناوری‌های مرتبط با حفظ امنیت سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی به منظور صیانت از فضای تبادل اطلاعات، تقویت فنی برای مقابله با تخلفات در فضاهای رایانه‌ای و صیانت از حریم فردی و عمومی.	بیانات در دیدار دانشگاهیان سمنان (۱۳۸۵)
حصن و حصار بودن	نیروهای مسلح... حصارند؛ حصن و حصار برکشیده در پیرامون یک ملت و یک کشورند... اگر نگهبانانی که بر روی حصار دارند نگهبانی می‌دهند، دائم هشیار بودند، مراقب بودند، حرکات دشمن را رصد کردند،	بیانات در دیدار فرماندهان ارشد نظامی و انتظامی (۱۳۸۹)

کد	جمله مستند	توضیح
	از هیچ نقطه‌ای غافل نشدند، امنیت داخل حصار محفوظ خواهد بود؛ در سایه آن امنیت، مردم به دین و دنیا می‌توانند برسند؛ که اگر امنیت نبود، نمی‌توانند» .	
تأکید بر امنیت فرهنگی - اخلاقی	یکی از حقوق اساسی مهم مردم این است که در آرامش روانی و در امنیت روانی زندگی کنند؛ در کشور امنیت اخلاقی برقرار باشد. اگر یک فردی متهم به فساد است، نمی‌شود به خاطر او انسان دیگران را متهم کند؛	بیانات در دیدار مردم آذربایجان شرقی (۱۳۹۱)
تمسک به قانون	قانون معیار بسیار خوبی است؛ وسیله‌ای است برای آسایش کشور، آرامش کشور، حفظ وحدت ملی، ادامه راه عمومی.	بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم (۱۳۹۲)
هماهنگی قوای مسلح	با نگرش به تنوع مأموریت‌های نیروهای مسلح کشور - اعم از ارتش، سپاه، بسیج و نیروی انتظامی - که در کنار یکدیگر، پاسداری از امنیت ملی و نظام جمهوری اسلامی ایران را عهده‌دار می‌باشند.	بیانات در مراسم تحلیف و اعطای سردوشی دانشجویان دانشگاه‌های افسری ارتش جمهوری اسلامی (۱۳۹۲)
سلامت نفس مأموران	داخل کلاتری‌ها، در خیابان، در جاده، در همه‌جای دیگر واقعاً توجه بشود به این معنا که سلامت نیروی انتظامی و عناصر نیرو حفظ بشود. حقیقتاً نیروی انتظامی می‌تواند به جمهوری اسلامی آبرو بدهد.	دیدار فرماندهان و کارکنان فراجا (۱۳۹۴)
برنامه‌ریزی و کار بی‌وقفه	اعتیاد، شرارت‌ها و هنجارشکنی‌ها، موجب تهدید امنیت جسمی، جانی و اخلاقی جامعه می‌شود؛ بنابراین باید با استفاده از دیدگاه‌های کارشناسانه‌ی انسان‌های متفکر و صاحب‌نظر به‌خصوص در درون	دیدار فرماندهان و کارکنان فراجا (۱۳۹۵)

کد	جمله مستند	توضیح
	نیروی انتظامی، برای مقابله با این مسائل، برنامه‌ریزی دقیق کرد.	
رصد فضای مجازی	این فضای مجازی امروز از فضای حقیقی زندگی ما چند برابر بزرگ‌تر شده؛ بعضی‌ها اصلاً در فضای مجازی تنفس می‌کنند؛ اصلاً آنجا تنفس می‌کنند، زندگی‌شان در فضای مجازی است. جوانان هم سروکار دارند با فضای مجازی، با انواع و اقسام چیزها و کارها، با برنامه‌های علمی‌اش، با اینترنتش، با شبکه‌های اجتماعی‌اش، با مبادلات و امثال این‌ها سروکار دارند؛ خب، اینجا لغزش گاه است. هیچ‌کس نمی‌گوید آقا جاده نکش. اگر شما در یک منطقه‌ای جاده‌ای لازم دارید، خیلی خب، جاده بکش، جاده‌ی اتوبان هم بکش اما مواظب باش! آنجایی که ریزش کوه محتمل است، آنجا محاسبه‌ی لازم را بکنید. ما به دستگاه‌های ارتباطی خودمان، به مجموعه‌ی وزارت ارتباطات و شورای عالی مجازی - که بنده از آن هم گله دارم - سفارشان این است.	بیانات در دیدار رئیس و اعضای شورای عالی فضای مجازی (۱۳۹۶)
رصد نفوذ	در باب امنیت داخلی هم دستگاه‌های امنیتی ما باید مواظب نفوذ باشند؛ عمده نفوذ است؛ نفوذ دشمن در دستگاه‌های مختلف و اعمال و سوسه‌هایشان؛ مشکل عمده این است. باید مراقب باشند که این [مشکل] را درست کنند.	سالروز ولادت پیامبر اعظم (ص) و امام صادق (ع) (۱۳۹۹)
توجه به جنگ نرم	امروز بیشترین تحرک دشمنان ما علیه ما بیش از تحرکات امنیتی و اقتصادی، تحرکات تبلیغاتی و جنگ نرم و تبلیغات رسانه‌ای است؛ برای اینکه بر	مراسم تنفیذ ریاست جمهوری (۱۴۰۰)

کد	جمله مستند	توضیح
	افکار عمومی مردم مسلط بشوند مبالغ هنگفت هزینه می‌کنند.	

دسته‌بندی کدهای پایه

پس از شناسایی کدهای پایه و باز، دسته‌بندی کدهای پایه (باز) اقدام و مقوله‌های مفهومی کدهای پایه ساماندهی و ارائه شده است. عوامل علی امنیت انتظامی مجموعه‌ای از وقایع و شرایط است که بر مقوله مرکزی اثر می‌گذارند. بر مبنای یافته‌های پژوهش، عوامل مداخله‌گر در جدول شماره (۴)، آمده است.

الف-عوامل علی:

جدول (۴): عوامل علی امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌های مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

تکرار	مقوله فرعی	مقوله اصلی
۵	اولویت امنیت قضایی	عوامل علی اجتماعی - فرهنگی
۱	رصد نفوذ	
۱	طراحی سامانه نرم‌افزاری اطلاعاتی	
۲	پاسداری از ارزش‌های اسلامی - انقلابی	
۳	امنیت اجتماعی	
۲	تأمین امنیت جانی	
۲	تأمین امنیت مالی	
۱	تأمین امنیت روحی و اخلاقی	
۱	تأمین آسایش مردم	
۱	پاسداشت آزادی‌های مشروع	
۱	حضور فیزیکی	

۱	تأکید بر حقوق شهروندی	
۲	تمسک به قانون	
۱	وضع قوانین لازم	
۱	جلوگیری از ناامنی فکری	عوامل علی روانی
۲	برنامه‌ریزی و کار بی‌وقفه	
۱	امنیت روحی	
۱	اهمیت هوشیاری	
۲	پناهگاه بودن پلیس	
۱	احساس محبت و آرامش	
۱	ملجا مطمئن بودن	
۱	پیگیری خستگی‌ناپذیر	
۱	صلاحیت و امانتداری	
۱	امین بودن	
۱	اخوت و برادری	
۱	مراقبت عمل	
۱	پلیس تراز اسلام	
۱	عدم تزلزل	
۱	عدم واهمه از هیاهو و جنجال	
۲	لزوم احترام به انسان	
۱	حصن و حصار بودن	
۱	سلامت نفس مأموران	
۱	عزم و ایمان	

ب- عوامل واسطه‌ای (مداخله‌گر)

با توجه به کدهای استخراج‌شده در کدگذاری مرحله اول و با دقت و تعمق در آن کدها به منظور استخراج پدیده محوری‌ترین و اصلی‌ترین مضمون حاکی از آن بود که

معظم‌له در تمام سخنان خویش بر تأمین امنیت عمومی مردم تأکید اساسی داشته است فلذا پدیده محوری امنیت انتظامی بر مبنای آرا و اندیشه‌ی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تأمین امنیت عمومی است. عوامل واسطه‌ای مجموعه‌ای از وقایع، رخدادها و شرایط هستند که در فرآیند تأمین امنیت انتظامی و عمومی در جامعه رخ می‌دهند. در واقع، شرایط مداخله‌گر شرایط ساختاری هستند که به پدیده مورد نظر تعلق دارند و بر راهبردهای کنش و واکنش اثر می‌گذارند. آنها راهبردها را درون بستر خاصی محدود یا تسهیل می‌کنند. در پژوهش حاضر شرایط مداخله‌گر عواملی هستند که در فرایند طراحی و ارائه الگوی امنیت انتظامی بر مبنا و آراء معظم‌له رخ می‌دهند. لذا بر مبنای یافته‌های پژوهش، عوامل مداخله‌گر در جدول شماره (۵)، به صورت کامل آمده است.

جدول (۵): عوامل واسطه‌ای امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌های مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

تکرار	مقوله فرعی	مقوله اصلی
۱	تکریم انسان	فرهنگ سازی
۲	رحمت و مهربانی	
۶	تأکید بر امنیت فرهنگی - اخلاقی	
۱۱	جلب پشتیبانی و اعتماد مردم و پاسداشت آن	
۲	قوی شدن مادی - معنوی	تقویت ملی
۱	تقویت قدرت فرهنگی ملت	
۱	تقویت قدرت سیاسی ملت	
۱	تقویت قدرت اقتصادی ملت	
۱	تقویت قدرت نظامی ملت	
۱	پرفشاری ناامتی تبلیغاتی - سیاسی	دشمن شناسی
۱	توجه به جنگ نرم	
۱	خطر حضور آمریکا و استکبار جهانی در خاور میانه	
۱	توجه به تهدیدهای جهانی	

۹	توجه به کید دشمنان در ایجاد نا امنی	
۱	ایجاد نا امنی با تحریک احساسات	

ج-عوامل زمینه‌ای

عوامل زمینه‌ای مجموعه شرایطی است که زمینه پدیده مورد نظر را فراهم می‌سازد و بر رفتارها و کنش‌ها تأثیر می‌گذارد و تمامی عوامل استخراج شده در جدول شماره (۶)، آمده است.

جدول (۶): عوامل زمینه‌ای امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌های مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

تکرار	مقوله فرعی	مقوله اصلی
۵	احساس امنیت	زمینه عاطفی
۵	تقویت اتحاد مردم	
۱	توجه به روزنامه‌ها	پایش و رصد اخبار
۵	رضد فضای مجازی	
۱	توجه به سرعت تعمیم خطا	
۱	اهمیت حفظ نظم و امنیت	نظم گستری
۱	پایش و رصد اشرار	
۱	نیاز آحاد ملت به امنیت	
۱	رفع تشنج و اغتشاش	
۱	نقش عشایر در حفظ امنیت	پایش مرزی
۱	امنیت مرزها	
۱	علاقه‌مند به سرنوشت مردم	روابط انسانی
۱	جلوگیری از اسراف و مصرف‌گرایی	
۱	خوداتکایی و قناعت	
۱	روحیه کار و تلاش	
۱	قانون‌پذیری	
۱	حفظ حریم خانه‌ها	

۱	اطمینان بخشی و اعتمادافزایی	
۱	جمع شدن تجاوز و تعدی	عدالت گستری
۲	رعایت طبقات ضعیف و محروم	
۱	ریشه کنی بی سواد	
۱	کارکرد قوه قضاییه	
۲	تکریم شأن انسان	
۱	همه گیری پاکدامنی و استغنای طبع	زمینه ارزشی
۱	حفظ کرامت انسانی	
۱	گسترش ارزش‌های انقلابی	
۱	تعمق و گسترش حساسیتها و باور دینی	
۱	تبلیغ و ترویج معنویت	
۱	اهمیت دینداری و پایبندی به اصول در ایجاد امنیت	
۱	ماموریت بمعنای حفظ امنیت اسلامی	
۲	نماز	
۱	تحرز از شیطان	

د- راهبردها (کنش‌ها و تعاملات)

راهبردها کنش‌های هدفمندی هستند که راه‌حلی برای پدیده مورد نظر فراهم می‌سازند و منجر به ایجاد پیامدها و نتایج می‌شوند. راهبردها مبتنی بر کنش‌ها و واکنش‌هایی برای کنترل، اداره و برخورد با پدیده مورد نظر هستند و در یافته‌های پژوهش در جدول شماره (۷)، به صورت مبسوط به راهبردها اشاره شده است.

جدول (۷): راهبردهای امنیت عمومی بر مبنای آراء و اندیشه‌های مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

تکرار	مقوله فرعی	مقوله اصلی
۱	هدف گذاری در امنیت	راهبردهای هماهنگی
۴	هماهنگی دستگاه‌های امنیتی	

۱	هماهنگی قوای مسلح	راهبردهای نگرشی
۱۰	افزایش اقتدار	
۲۳	تمسک به اسلام و معنویت	
۱۳	تلقی امنیت به عنوان حق عمومی	
۱	تفکیک آگاه از نا آگاه	
۱	تأکید بر همبستگی و آرامش	
۱	خدمت به جامعه	
۳	تلقی شدن به عنوان مدار امنیت	
۱	نگاه یکسان به عوامل ناامنی	
۴	رسیدگی به مستضعفان و محرومان	راهبردهای کنشی
۵	مبارزه با ناامنی	
۱	فیلترسازی هدفمند اینترنت	
۴	استقرار امنیت کامل	
۱	اعمال درست و به موقع قدرت	
۲	ظرافت و حساسیت تعامل با مردم	
۵	برخورد قاطع و هوشمندانه	
۵	عدالت محوری	
۱	مقابله با فریبکاران و زورگویان	
۴	ایجاد نظم	

۵- پیامدها:

پیامدها نتایجی هستند که از راهبردها و کنش‌های مربوط به پدیده مورد نظر حاصل می‌شوند. پس از استقرار الگوی امنیت انتظامی باید این مسئله را بررسی نمود که استقرار امنیت انتظامی چه پیامدهایی می‌تواند داشته باشد. در واقع، این امر پس از تحقق الگوی امنیت انتظامی اتفاق می‌افتد و می‌توان با بررسی آن، نقاط ضعف و قوت

استقرار الگوی امنیت انتظامی در بهبود وظایف فرماندهی انتظامی کشور را با مطالعه پیامدهای آن شناسایی نموده و تداوم راهبردها و برنامه‌های اجرایی الگوی امنیت انتظامی را با استحکام بیشتری پیش گرفت و پیامدهای استقرار الگوی امنیت انتظامی را بر مبناء آراء و اندیشه مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) براساس داده‌های پژوهش در جدول شماره (۸)، آمده است.

جدول (۸): پیامدهای امنیت عمومی بر مبناء آراء و اندیشهی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)

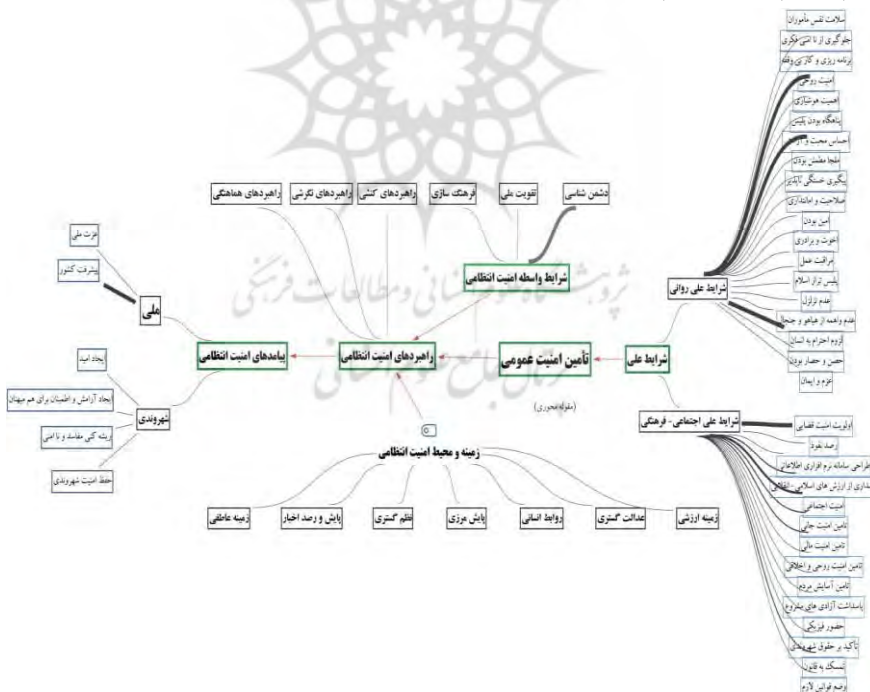
تکرار	مقوله فرعی	مقوله اصلی
۱	ایجاد امید	شهروندی
۱	ایجاد آرامش و اطمینان برای هم میهنان	
۱	ریشه کنی مفاسد و نا امنی	
۱	حفظ امنیت شهروندی	
۱	عزت ملی	ملی
۲۹	پیشرفت کشور	

بحث و نتیجه‌گیری:

یافته‌های این پژوهش معطوف به این موضوع است که بخشی از راهبردهای نگرشی باید متوجه حفظ اقتدار نیروهای حافظ امنیت انتظامی باشد. این موضوع در پژوهش فخاری و همکاران (۱۳۹۸)، نیز با موضوع لزوم حفظ اقتدار برای پیشرفت در نظم و امنیت منعکس شده است و از این رو این دو پژوهش هم‌راستا هستند. از طرفی این مسئله که امنیت حق عمومی است در پژوهش حاضر، به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های راهبردی تأمین امنیت انتظامی شناسایی شده است. منصورنژاد (۱۳۷۶)، نیز امنیت اجتماعی را مردم‌محور می‌داند و این نگرش را برای استحکام امنیت اجتماعی دارای اهمیت قلمداد می‌نماید، لذا این دو پژوهش از این باب هم‌راستا هستند. یافته‌های منصورنژاد (۱۳۷۶)، را با یافته‌های پژوهش اخیر در خصوص شرایط زمینه‌ای با عنوان نظم‌گستری نیز می‌توان منطبق دانست. چراکه یکی از مؤلفه‌ها و بنیان‌های اساسی نظم‌گستری خواست

و مطالبه مردم معرفی شده است. مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بر تلاش و کید دشمنان برای برهم زدن امنیت را در بیانات مختلفی مورد تأکید قرار داده‌اند. در این پژوهش این مؤلفه مورد تأکید فراوان قرار گرفت. بررسی پیشینه نشان می‌دهد که رحیمی و همکاران (۱۴۰۱)، نیز جلوگیری از نفوذ در لایه‌های مختلف امنیتی را یکی از مؤلفه‌های مقابله با تهدیدات امنیتی دشمن می‌دانند. که همراستایی این دو پژوهش را نشان می‌دهد. بنیان تأمین امنیت انتظامی وجود تشکیلات و دستگاه‌های دارای شرایط اجتماعی، فرهنگی و روانی خاص است که در این پژوهش به آن به عنوان شرایط علی تأمین امنیت پرداخته شده است. فخاری و همکاران (۱۳۹۸)، نیز یکی از مؤلفه‌های پیشرفت در نظم و امنیت را حفظ و استحکام تشکیلات دستگاه‌های حافظ امنیت معرفی کرده‌اند. این موضوع نیز همراستایی دو پژوهش را نشان می‌دهد.

به طور کلی از یافته‌های تحقیق در خصوص شرایط علی امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌ی مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) می‌توان چنین برداشت کرد که پلیس در جامعه ایران یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در ایجاد، حفظ و ارتقاء امنیت روانی و اخلاقی با برخورداری از شاخص‌های رفتاری همچون کار بی‌وقفه، عزم و ایمان، عدم واهمه از هیاهو، سلامت نفس، عدم تزلزل، صلاحیت و امانتداری و خستگی‌ناپذیراست که آرامش اجتماعی را به وجود می‌آورد. با این وجود اصلی‌ترین مضمون امنیت انتظامی در بیانات معظم‌له تأمین امنیت عمومی مردم است. «امنیت عمومی» قواعد و مقرراتی است که از ناحیه پلیس به منظور حمایت از ایمنی افراد درباره عبور و مرور و آیین‌نامه رانندگی و حمل و نقل یا شرایط و مقررات مربوط به کار، صادر می‌شود. بنابراین بر پایه بیانات معظم‌له پلیس ضعیف نمی‌تواند در تأمین امنیت عمومی نقش مؤثری داشته باشد و لذا نفوذ فساد در نهاد پلیس، وجه نهادی مرجع را تضعیف می‌کند. از سوی دیگر شرایط واسطه‌ای (مداخله‌گر) امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌ی معظم‌له جلب پشتیبانی و اعتماد مردم به پلیس است که باعث پایداری و همسویی عوامل

شکل (۱): الگوی امنیت انتظامی بر مبنای آراء و اندیشه‌ی مقام معظم امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

الگوی پارادایمی^۱ نشان‌دهنده عوامل علی، مداخله‌گر و زمینه‌ای، پدیده‌محوری و پیامدها ناشی از اجرای راهبردهای پژوهش است. این الگو یکی از ارکان اصلی روش گراند تئوری (نظریه‌داده‌بنیاد) است که در روش *اشتراوس* و *کوربین* مورد استفاده قرار می‌گیرد. بر اساس تحلیل‌های انجام شده، تمامی یافته‌های تحقیق در کدگذاری باز و محوری در الگوی استخراجی شکل شماره (۱)، به‌صورت کامل نمایش داده شده است. با این وجود این الگو یادآوری می‌کند که جزئیات الگوی امنیت انتظامی استخراجی مبتنی بر منظومه فکری معظم‌له دارای شرایط علی که شامل شرایط علی روانی و شرایط علی اجتماعی- فرهنگی و پدیده‌محوری تأمین امنیت عمومی می‌باشد. در تبیین این الگو می‌توانیم بیان کنیم که مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) تأمین امنیت عمومی را مستلزم وجود صفات و ویژگی‌هایی در نیروهای انتظامی و سایر دست‌اندرکاران امنیت عمومی و امنیت را لازمه پیشرفت‌های متعدد در جامعه می‌داند و تأکید دارند که ثبات، تحرک و عدالت اجتماعی به‌عنوان یک آمال بشری با مقوله امنیت در هم تنیده و نیازمند امنیت است. در این صورت، اعتلای فرهنگی و روحیه نشاط و حرکت شکل خواهد گرفت. از طرفی چون دشمن‌شناسی با مسئله پایدارکردن امنیت مرتبط است، نگرش کلاسیک به مقوله امنیت و نظم جامعه، نگرشی سلبی بوده که در آن، دشمن به‌دنبال ایجاد ناامنی‌های عینی، مشهود و ملموس است، اما نگرش متاخر نسبت به امنیت، عمداً ایجابی و پیشگیرانه دارد و ناامنی را متکثر در فضای واقعی، مجازی و ذهنی می‌داند. همچنین در الگوی ارائه شده، امنیت انتظامی دارای شرایط واسطه‌ای امنیت انتظامی که شامل: دشمن‌شناسی، تقویت ملی و فرهنگ‌سازی است و از منظر معظم‌له اهمیت زیادی نسبت به سایر مقوله‌ها دارد و مقوله‌های زمینه و محیط امنیت انتظامی شامل: زمینه ارزشی، عدالت‌گستری، روابط انسانی، پایش مرزی، نظم‌گستری، پایش و رصد اخبار و زمینه عاطفی و مقوله‌های راهبردی الگوی مربوطه

شامل: راهبردهای کنشی، نگرشی و پیامدهای امنیت‌انتظامی در آمده از الگو شامل: آرامش ملی و شهروندی است.

پیشنهادهای کاربردی

۱- برای عملیاتی‌سازی الگوی امنیت انتظامی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر گفتمان مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مد‌ظله‌العالی)، باید نهادهای مسئول در حوزه امنیت انتظامی جمهوری اسلامی ایران شامل فرماندهی کل انتظامی کشور، وزارت کشور، وزارت اطلاعات، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، صدا و سیما و دیگر نهادهای مرتبط با امنیت داخلی و اجتماعی برای پیاده‌سازی و اجرای الگوی امنیت انتظامی با هدف مقابله با تهدیدات امنیت عمومی و دستیابی به ثبات اجتماعی، سیاسی و آرامش در جامعه برای اجرای سیاست‌های امنیتی جامع، تقویت هماهنگی بین نهادها و توسعه ابزارهای نظارتی و اطلاعاتی و برگزاری دوره‌های آموزشی برای نیروها با تشکیل کارگروه‌های ویژه، تقویت هماهنگی بین نهادها، توسعه ابزارهای نظارتی و اطلاعاتی، برگزاری جلسات هماهنگی، پایش و ارزیابی مستمر و اجرای برنامه‌های پیشگیرانه برای پیاده‌سازی الگوی امنیت انتظامی و شناسایی تهدیدات و مدیریت بحران‌ها اقدام نمایند.

۲- فرماندهی کل انتظامی کشور، وزارت کشور، شورای عالی امنیت ملی و دیگر نهادهای مربوط به امنیت عمومی برای ارتقاء و تقویت امنیت انتظامی به‌عنوان یکی از ارکان کلیدی امنیت ملی کشور با تخصیص منابع مالی و امکانات و تقویت زیرساخت‌های امنیتی و انتظامی از طریق ایجاد قرارگاه‌های تخصصی و تجهیز مراکز امنیتی در سراسر کشور و برگزاری دوره‌های آموزشی برای نیروهای انتظامی به منظور ارتقاء مهارت‌ها و توانمندی‌های آن‌ها در مقابله با تهدیدات، ایجاد سیستم‌های پیشرفته نظارت و تحلیل تهدیدات امنیتی برای شناسایی و مقابله به موقع با تهدیدات داخلی و خارجی و سرمایه‌گذاری در فناوری‌های اطلاعاتی و نظارتی به منظور تقویت امنیت انتظامی و پیش‌بینی دقیق‌تر تهدیدات از طریق ایجاد کمیته‌های مشترک بین نهادهای امنیتی، انتظامی و اقتصادی برای بررسی و

تصمیم‌گیری در مورد تخصیص منابع و بودجه‌های لازم و تهیه و تدوین یک برنامه مالی جامع و با استفاده از متخصصان حوزه‌های امنیتی و مالی و با ایجاد سیستم‌های پایش و ارزیابی مستمر برای نظارت بر نحوه هزینه کرد منابع و امکانات و اطمینان از دستیابی به اهداف امنیتی ایجاد همکاری‌های قوی و مؤثر بین نهادهای انتظامی و سایر بخش‌های دولتی و خصوصی به منظور استفاده بهتر از امکانات و ظرفیت‌ها اقدام نمایند.

۳- پژوهشکده‌های علوم اجتماعی، دانشگاه‌های انتظامی، سازمان‌های امنیتی و انتظامی و نمایندگان قوای سه‌گانه در قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری برای شناسایی و تحلیل دقیق و مستمر آسیب‌های اجتماعی و تدوین و تصویب قوانین مناسب، رصد و پایش دشمن و آموزش و اطلاع‌رسانی از طریق تشکیل کارگروه‌های تخصصی و پایش مستمر و همکاری بین نهادهای تدوین سیاست‌های پیشگیرانه، اجرای اقدامات فرهنگی و اجتماعی و اصلاح قوانین به منظور جلوگیری از به خطر افتادن امنیت عمومی و ملی مطابق الگوی یک رویکرد جامعه و چندلایه ارائه نمایند.

۴- برای طراحی برنامه عملیاتی و منظم در ارکان نظام (قوای سه‌گانه و نیروهای مسلح)، نهادهای عالی مرتبط با امنیت کشور شامل نیروهای مسلح (ارتش، سپاه پاسداران و فرماندهی کل انتظامی کشور)، شورای عالی امنیت ملی و قوای سه‌گانه (مجلس، قوه قضاییه و قوه مجریه) جهت تبیین، ابلاغ، آموزش و آگاهی‌بخشی، نظارت و ارزیابی و نهادینه‌نمودن مواضع مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) پیرامون امنیت انتظامی جمهوری اسلامی ایران در راستای تدوین اسناد و راهبردهای امنیت انتظامی و تشکیل کارگروه‌های ویژه، برگزاری جلسات توجیهی و با استفاده از ابزارهای رسانه‌ای و تبلیغاتی، ارزیابی و گزارش‌دهی، بتواند نحوه اجرای سیاست‌ها و مواضع مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) در امنیت انتظامی را ارزیابی و نقاط ضعف و قوت را مشخص نمایند.

سپاسگزاری

این مقاله برگرفته از رساله دکتری است و تاکنون حمایت مالی نشده است. محقق بر خود لازم می‌داند از تمام بزرگوارانی که در این پژوهش، به‌خصوص اساتیدی که در فرآیند تحلیل یافته‌ها، همکاری داشته‌اند، تشکر و قدردانی نماید.

منابع

- (۱) قران کریم
- (۲) قانون اساسی
- (۳) بیانات امام خمینی (رحمه الله علیه)
- (۴) برگرفته از پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام رهبری امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) به آدرس:
<http://farsi: Khamenei.ir/>
- (۵) احسانی‌فر و همکاران. (۱۴۰۳). نقش مشارکت شهروندان با فراجا در تامین امنیت اجتماعی با بهره‌گیری از بسیج ملی (مطالعه موردی شهر تهران)، فصلنامه دانش انتظامی، ۲۶(۱)، ۲۰۸-۱۶۵.
- (۶) افتخاری، علی‌اصغر. (۱۳۸۱). *مراحل بنیادین اندیشه در مطالعات امنیت ملی*، چاپ اول، تهران، پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- (۷) افتخاری، علی‌اصغر؛ نهازی، غلامحسین. (۱۳۹۰). امنیت عمومی در اندیشه و بیانات مقام معظم رهبری. *فصلنامه دانش انتظامی*، ۲(۱۲).
- (۸) ایونس، لئونارد. (۱۳۸۷). *ایمنی ترافیک*، ترجمه علیرضا پاک‌گوهر، تهران، دفتر تحقیقات کاربردی پلیس راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران.
- (۹) سبحانی، پرویز؛ خانی، سعید. (۱۳۹۸). تحلیل روایی سرمایه معنوی پلیس در برقراری نظم و امنیت. *فصلنامه دانش انتظامی*، ۲۱(۳).
- (۱۰) دردیان، ریچارد و دیویتاک، جیمز. (۱۳۹۱). *نظریه انتقادی پست‌مدرنیسم و نظریه مجازی روابط بین‌الملل*، ترجمه ح. سلیمی، تهران: گام نو.

- ۱۱) رحیمی و همکاران. (۱۴۰۱). طرح راهبردی مقابله با نفوذ امنیتی - اطلاعاتی آمریکا در جمهوری اسلامی ایران با تاکید بر آراء و اندیشه امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی). فصلنامه دفاع ملی، ۱۲.
- ۱۲) عباسی، مهدی؛ هاشمی، تورج. (۱۳۸۹). نقش رسانه‌ای اینترنت در ناهنجاری‌های اجتماعی در فضای سایبری در میدان جنگ نرم، نشریه مهندسی فرهنگی، ۴۹ (۱۴)، ۵۰.
- ۱۳) جمشیدیان، محمد. (۱۳۹۹). عدالت و امنیت در دیدگاه مقام رهبری. تهران: انتشارات سمت.
- ۱۴) کلهر، رضا. (۱۳۸۸). درآمدی بر امنیت انتظامی، سازمان تحقیقات و مطالعات نیروی انتظامی.
- ۱۵) فخاری و همکاران. (۱۳۸۹). منظومه نظم و امنیت در الگوی خط و مشی‌گذاری‌های اسلامی - ایرانی پیشرفت در اندیشه معظم انقلاب اسلامی. پژوهش‌نامه نظم و امنیت، ۱۲ (۲)، ۴۶.
- ۱۶) لک‌زایی و نصیری. (۱۳۸۹). امنیت در اندیشه مقام رهبری. تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- ۱۷) لک‌زایی، نجف. (۱۳۹۸). امنیت در اندیشه مقام رهبری. تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- ۱۸) لباف، فریبا. (۱۳۹۸). سرمایه اجتماعی و امنیت انتظامی. چاپ اول، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- ۱۹) معین، محمد. (۱۳۷۵). فرهنگ معین، جلد اول، تهران: امیر کبیر.
- ۲۰) منصورتزاد، محمد. (۱۳۷۶). امنیت اجتماعی از دیدگاه اسلام، امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی). پژوهشکده علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی.
- 21) Barnea, A. (2020). Strategic intelligence: a concentrated and diffused intelligence model. *Intelligence and National Security*, 35 (5).
- 22) Clark, J.R. (2007). *Intelligence and National Security*. Connecticut, London.